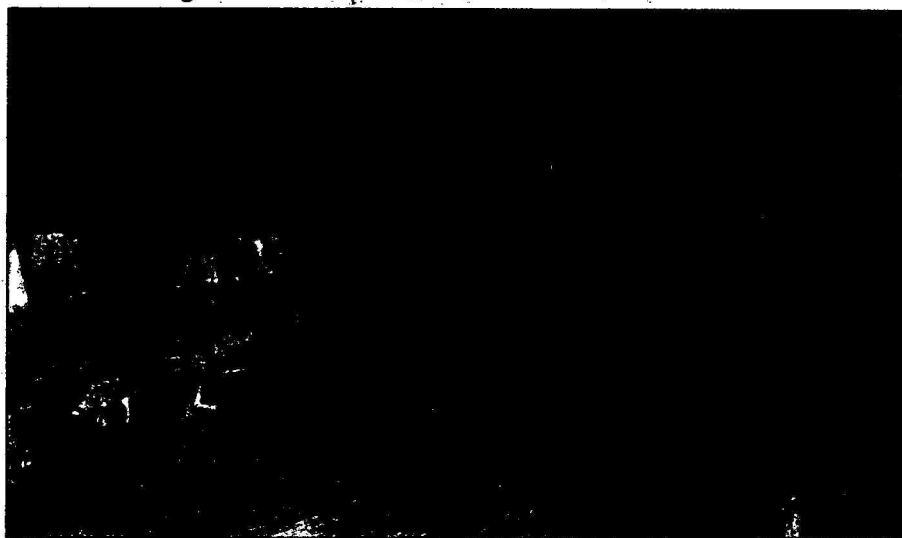

Utzův betlém z Olešnice byl v televizi

OLEŠNICE V O.H. - 19. prosince 2011 navečer uvedla Česká televize v pořadu Reportéři ČT nová fakta o Utzově betlému v Olešnici v Orlických horách, obci na pomezí náchodského a rychnovského okresu.

V jedné z místností obecního úřadu je vystaven unikátní, šest metrů dlouhý vyřezávaný mechanický Utzův betlém, slavnostně zpřístupněný 30. dubna 2000 u příležitosti olešnického majálesu. Tento artefakt vytvořili na přelomu 30. a 40. let 20. století řezbář Vendelín Schmoranz (1901-1982) z Horní Olešnice v Orlických horách, vyučený řezbářství v Králíkách, český Němec Josef Utz (†1944) který vymyslel mechanickou část. Pro tohoto horského tkalce, provozujícího mechanickou tkalcovnu, se práce na betlému stala osudnou - zemřel na následky úrazu, který si způsobil na cirkulárce, když řezal další díly na toto dílo.

Utzův betlém je poháněn kovovou transmisní hřídelí, která začíná dřevěnou řemenicí. Pomocí dvou horizontálně otáčejících se kožených řemenů s kovovými trny se tak pohybují vozíky s postavami poutníků (tzv. daráků) s dárky pro Ježíška. Samotné posta-

Utzův betlém.

vičky hýbou rukama, nohama a hlavou, Ježíšek si sedá a lehá, oslíček stírhá ušima, voleček otvírá tlamičku, Panna Maria rozpíná ruce, Josef se klaní a nad betlémem zvolna stoupá anděl s roztaženými křídly.

Některé části tohoto artefaktu se však nedochovaly – např. v pozadí bývala ze dřeva vyře-

zaná skalnatá krajina, kudy probíhaly cestičky, kterými procházely menší figurky (kvůli perspektivě), a z 36 figurek původních vozků s figurkami daráků se jich podařilo zprovoznit 32. Nové pozadí se zimní olešnickou krajinou namalovala výtvarnice Jarmila Haldová z nedalekého Sedloňova.

-kr